

Min barndom.

Noget af det første jeg erindre fra min barndom er, af gode grunde vel, mine forældre. Min far: Jens Ernst Svendsen blev født den 29. maj 1917 i Tvis.

Min mor: Erna Grønbæk blev født den 5. maj 1924 på gården "Nr. Skautrup" i Tvis.

De første billeder der dukker op i min erindring, er at vi bor i et stort hus, hvor landevejen løber på den ene side og jernbanen på den anden. Ved siden af huset ligger der en købmandshandel.

Landevejen er den vi i dag kender som Glyngørevej der løber fra Skive og mod Glyngøre i Nordsalling. Jernbanen, der er nedlagt for mange år siden, men løb også fra Skive og til Glyngøre. Det lokale stednavn er Dølbyvad i Øster Dølby.

Mor og Far ved deres sølvbryllup i 1969

Årstallet er lidt usikkert, men det er omkring den tid hvor min bror Eigil kommer til. Han bliver født den 21. november 1947, og da jeg ikke erindre noget om vugge, barnevogn eller lignende, må det være sommeren 1947 og jeg er godt 2 år.

Det næste jeg husker er at jeg går til købmand efter sukker. Jeg havde et indkøbsnet med hvor sukkerposen blev lagt i. Da jeg ikke var så stor at jeg kunne løfte nettet fri af jorden, slæbte jeg den efter mig. Da jeg stolt kom hjem med sukkeret var posen tom og der var en fin hvid stribe af sukker hele vejen fra købmanden og hjem.

Landevejen var forbudt område og trak

derfor ekstra på min trang til at opdage verden. Engang hentede min far mig vel et par hundrede meter oppe af vejen. Landevejen gik lidt op ad mod nord, og jeg husker det som en skøn syn at kunne se ned på købmandsgården og vores hus.

Jernbanen var ligeledes forbudt område, men der gik jeg ikke alene. Jeg kunne ikke lide den larm, røg og ild som de 3 sorte lokomotiver udspyede.

Min far arbejdede ved Dansk Folkeforsikring, og cyklede daglig rundt i hele Salling. Hvor længe vi boede i dette hus, ved købmandshandelen, har jeg ingen erindring om.

Det næste jeg husker er, at vi bor hos mine bedsteforældre (Farfar og Farmor) i Tvis. Et lille dobbelthus på Lauralystvej hvor mine bedsteforældre bor i den ene halvdel. Hvordan vi alle kunne være der, er mig den dag i dag en gåde. Huset bestod af 2 små stuer, et soveværelse, køkken, et lille spisekammer (viktualierum), en forgang og en baggang. Toilettet var et das i udhuset.

Hvor længe vi bor sammen i huset erindre jeg ikke, men mine bedsteforældre flytter på et tidspunkt til Holstebro, hvor de skal passe hus og børnebørn hos min farbror Gunnar, hvis kone er død den 18. oktober 1949. Deres exit til Holstebro må have været i efteråret 1949.

Samtidig med at mine bedsteforældre flyttede, købte mine forældre huset af mine bedsteforældre.

Mig som baby

Farfar: Niels Svendsen

Farmor: Frederikke Svendsen

Fra den periode husker jeg at min far arbejdede ved banen (DSB). Jeg husker at han kom hjem med 5 ører så store som vaniljekranse. De blev frembragt ved at lægge 5 ører på skinnerne. Når toget kørte over dem blev de mast ud i dobbelt eller tredobbelt størrelse.

Senere fik han job som chauffør hos Vognmand Sørensen i Tvis, Tvis Vognmandsforretning hvor jeg husker han kører med grus til kommunens veje. Gruset blev både lastet og losset pr. håndkraft. Langs vejene i hele kommunen blev der lagt små grus dynger med passende mellemrum til vedligeholdelse af grusvejene.

Senere skiftede han til et chauffør job hos Tvis Foderstof Forretning. (hvor han er i over 25 år).

Fars store interesse er dværghøns. Jeg husker at han har indtil flere forskellige racer. Bag huset var der i forbindelse med udhuset en hønsegård, der var delt i flere sektioner da det ikke er alle dværghønse racer, der kan gå sammen. Når der var en høne der blev skruk, skulle der ruges kyllinger. Nogle af kyllingerne blev solgt, mens andre endte på vores middagsbord. Når der ikke var høns i skruk, blev æggene brugt i husholdningen. Når så en høne ikke mere kunne lægge æg, endte den som regel også på middagsbordet. Den del af udhuset der ikke blev brugt til hønsehus og das,

blev brugt til opbevaring af brænde til kakkelovnen i stuen og komfuret i køkkenet. I begyndelsen var det mose tørv, senere blev det brunkul, suppleret med lidt koks og briketter.

En anden af fars hobbys er Mandolinspillet. Jeg husker han har 2 – 3 forskellige Mandoliner, og de blev brugt flittig. På den tid sang vi meget i hjemmet. Specielt husker jeg 3 sange som jeg kunne synge med fuld tekst. ”Fiskerpigens sang”, ”Bamses fødselsdag” og ”Hele ugen alene”. Der var mange flere, men disse husker jeg ikke mere. Sangene lærte jeg, dels af far og dels fra radioens Giro 413, der blev sendt hver søndag.

Mit barndomshjem

Mine andre bedsteforældre (Morfar og Mormor) boede på gården ”Nr. Skautrup”, der ligger lidt syd for landevejen mellem Holstebro og Herning. Jeg husker at vi cyklede derud. Jeg sad i et sæde der var monteret på stangen på min fars cykel. I den forbindelse erindrer jeg for første gang at Eigil også var der. På disse cykelture sad han i en kurv der var monteret på styret af min mors cykel. Da jeg blev lidt ældre fik jeg en cykel selv, og de første ture til bedsteforældrene i Skautrup foregik med, at far havde godt fat i en kasteskaft der var fastgjort til min cykel, for at holde mig på ret køl. Jeg husker turene som nogle meget lange cykelture. (ca. 2 km.) For at jeg ikke skulle køre træt på turen satte far nogle delmål undervejs.

Mormor og Morfar: Elisabeth og David Grønbæk

Mens mine bedsteforældre (Farfar og Farmor) stadig boede i Tvis husker jeg at min bedstefar var fiskehandler. En dag i hver uge fik han leveret friske fisk med morgentoget, og straks derefter tog han opstilling med sin interimistiske bod ved mejeriet. Bodden bestod af en trillebør og et par træbukke plus en træplade. Her kom daglig adskillige mælkevogne med mælken fra landmændene i sognet. Kusken på mælkevognen havde tit bud med, fra forskellige gårdmandskoner, om at købe fisk, som de medbragte på tilbageturen med mælkejungerne. Der foruden kom byens borgere daglig forbi, samtidig med at de hentede mælk til husholdningen, i mejeriudsalget. Ved middagstid når alle mælkevognene var kørt fra mejeriet, pakkede bedstefar de resterende fisk i en stor kasse og satte den på bagagebæren på sin cykel. Derefter gik turen ud på landet til de husmandsbrug der ikke leverede mælk til mejeriet. Ved aftenstid vendte han hjem.

Ikke så sjældent var der lidt fisk tilbage, som vi så fik til middag dagen efter. I mange år efter, ja langt op i min voksne alder, spiste jeg ikke fisk. Jeg havde ligesom fået dækket min kvote i min tidlige barndom.

Tvis Mejeri

Jeg husker engang at jeg fulgte efter ham ud af byen. Jeg var lige begyndt at cykle alene, og mente det var spændende at se hvor han solgte fiskene. 2-3 km. uden for byen blev han opmærksom på min tilstedeværelse, hvorefter jeg fik besked på at vende næsen hjemad. Da jeg vendte cyklen og begyndte på hjemturen væltede jeg med cyklen og kæden gik af og satte sig fast ved hjulet. Jeg var meget ulykkelig over udsigten til at skulle trave hele den lange vej hjem. Heldigvis kom der en mand forbi, og han hjalp med cyklen, så jeg kunne cykle hjem.

Det var også almindelig på den tid, at landmændene fodrede deres grise med kogte kartofler. Kartofflerne blev med hestevogn kørt til mejeriet, hvor de blev dampkogt i store beholdere. Når så landmændene kørte hjemad, med de meget varme kogte kartofler, var vi drenge bagefter for at nape et par kartofler fra vognen. Nogle landmænd slog efter os med hestepisken, medens andre standsede vognen og hjalp med at udsøge kartofler uden skader, og disse kartofler, var bare det rene gulf for os knægte.

Min bedstefar sørgede også for renholdelsen af byens gader. Dengang var alle gaderne i Tvis by uden fast belægning. Når mælkevognene var kørt gennem byen, alle med hestespand, var der en del efterladenskaber fra hestene der skulle samles. Bedstefar tog så turen igennem byen med trillebør, kost og skovl. Hestepærerne blev lagt i depot hjemme i haven, og ved forårsgravningen af køkkenhaven blev depotet gravet ned. Sommeren igennem høstede han nok byens bedste grøntsager.

Der foruden havde han på loftet et lille loddeværksted. Her kom byens borgere med deres gryder, pletter og pander, når der var brændt hul i eller der var faldet et håndtag af eller lignende. Da bedsteforældrene flyttede til Holstebro blev denne forretning overtaget af min far. Om det var tiden eller prisen der var afgørende ved jeg ikke, men kunderne til forretningen aftog hurtigt. Far forlangte mere end det dobbelte, af hvad bedstefar havde bedt om, efter en reparation.

Min bedstemor havde også en lille gesjæft med salg af ugeblade i byen. Dette overgik til mig, styret af mor, da de flyttede. Jeg har ikke været mere end 5-6 år da jeg løb rundt i byen med disse ugeblade. Det var ikke altid lige spændende, for det med hvilken dag de kom ud tog vi vist ikke så nøje. Når så bladene var forsinket indtil flere dage, var det sure miner jeg mødte, når jeg bankede på dørene.

Som tidligere nævnt, havde gaderne i Tvis ikke fast belægning. Hvornår der kom asfalt, kantsten og fortove i de fleste gader har jeg ikke helt styr på. Jeg husker ikke noget om dette arbejde, men det må være sket i året omkring min skolestart. Jeg husker nemlig at skolevejen mandede ud i Hovedgaden lige mellem kirkegården og jernbanen, og der var asfalt belægning på et kort stykke ind af skolevejen. Denne skolevej ”Hingbjergvej” forløb, der hvor Kirkevænget i dag forløber. Vejen svingede til højre og løb lige bag kirkegården, svingede igen til venstre, og løb mod nord ca. midt for kirkegården. Plejehjemmet og Tvis skole ligger nu hvor vejen dengang førte til Hingbjerg skole.

Skolen.

Da jeg blev 7 år begyndte skolen med 1. klasse. Jeg skulle gå i Hingbjerg Skole i den lille klasse. I 1. klasse, hos Frk. Jensen gik jeg i skole mandag, onsdag og fredag, mens andre klasser gik tirsdag, torsdag og lørdag.

Min første dag i skole var forfærdelig. Pludselig var det et hav af drenge og piger som

Hingbjerg Skole

jeg ikke kendte, og det var alt for overvældende, så jeg græd og ville med min mor hjem igen. Der var dog ingen kære mor, at gå i skole var nogen man skulle.

Efter 3 år i den lille klasse kom jeg op i den store klasse. Omkring den tid kom der også en ny skolelov, således at jeg skulle gå i skole hver dag, 6 dage om ugen. I den store klasse gik 4.- 5.- 6.- og 7. klasse sammen.

Hvor lang tid der gik før Lærer Sørensen, der var lærer i den store klasse fandt ud af, at hvis vi forlængede ugens fem første dage med en time, kunne vi holde fri om lørdagen, ved jeg ikke. Som jeg husker det blev den "købt" af alle forældre, hvis de da overhovedet blev spurgt.

Det var også på den tid jeg fik øgenavnet Kai Fisker eller Fisker Kai, på grund af min bedstefars handel med fisk. Jeg husker at jeg hadede dette øgenavn, og jeg fandt det meget nedværdigende, men da det kom fra de store drenge i 7. klasse, havde jeg ikke mod til at tage kampen op, og da drengene opdagede at jeg blev ked af det, blev mobningen kraftigere og næsten daglig. Jeg husker det som et helvede, og det var nok hovedårsagen til at jeg tit var syg med ondt i maven. Vores familielæge stillede diagnosen, vinterdepression og vitaminmangel. Behandlingen var vitaminpiller og lysbue behandling på sygehuset. Det var jo helt ved siden af, da maveondet var der både sommer og vinter, over en periode på vel et par år. Behandlingen var dog kærkommen, da jeg gennem vel omkring 3-4 måneder rejste til behandling på Holstebro sygehus 3 formiddage om ugen. Så var jeg fri for skolen, og kammeraterne i den tid.

I den store klasse havde vi i sommertiden mindst en time hver dag, med gymnastik eller boldspil, som foregik under åben himmel. Dengang var jeg en meget spinkel knægt med et minimum af kræfter, og dette resulterede i, at den kraftfulde del af gymnastikken faldt meget uheldig ud, til stor moro for de store drenge, og piger for den sags skyld også.

Når gymnastikken blev afløst af boldspil, var jeg altid den sidste der blev valgt på hold. Fodbold, håndbold og rundbold var ikke mit store nummer, hvilket jeg var helt på det rene med. I mange tilfælde holdt jeg mig til bøgerne i klasseværelset, mens de andre spillede bold. Læreren måtte have accepteret dette, for jeg fik aldrig besked på at deltage, som flere andre i klassen fik.

Som årene gik, blev mobningen lidt mindre, men ophørte aldrig. Da jeg gik i 6. klasse fik jeg den ide at det ville være skønt at skifte skole, og komme i mellemskolen i Holstebro eller Aulum. Lærer Sørensen kunne ikke anbefale dette, da jeg tidligere havde haft mange fraværsdage, skønt jeg var fuldt på højde med de elever, der kunne anbefales, så hvad den egentlige årsag var, er mig noget uklart. Set i bagklogskabens klare lys, mange år efter, var forklaringen nok, at min far var en fattig chauffør, der ikke gjorde indsigelser og ikke sendte læreren "julegaver" og lign.. Efter dette blev jeg meget ked af skolen, der så sluttede med 7. klasse. Min store drøm var at blive pilot, en drøm der holdt i nogle år fremover, indtil det gik op for mig at tiden var forpasset, dels på grund af den manglende skolegang, men også på grund af mit dårlige syn. Jeg er født med en bygningsfejl på højre øje, og det er årsag til, at jeg med dette øje, kun ser lys og mørke.

Omkring 1954 / 1955, jeg er lidt usikker på årstallet, men da var der kongeligt besøg i Tvis. Den nybyggede sognegård skulle officiel indvies. Jeg husker at vi børn havde fri fra skole, og var linet

Min barndomsgade i Tvis

Københavns Sporvogn

op på fortovet foran sognegården, med formaninger om, at når kongen kom, skulle vi råbe et højt hurra. Rundt omkring bygningen var folk stimlet sammen for at se "giraffen". Kongen, Frederik IX og hans følge ankom, i store flotte skinnende sorte biler, og gjorde holdt på vejen, lige ud for indgangen til sognegården. 3 uniformerede mænd i hærens grønne uniformer samt en søofficer i søværnets sorte uniform gik fra bilerne og til indgangen, mens der fra os børn lød et svagt hurra. Vi var mere optaget af at se kongen end at råbe hurra, og ikke nok med det, men vi børn stirrede stift på søofficeren i den sorte uniform, i den tro at det var kongen. Han skilte sig ud fra de andre.

Noget som vi skoleelever hvert år så frem til, var skoleudflugterne. Der er flere af disse udflugter jeg husker. Mens jeg gik i den lille klasse, husker jeg den første udflugt der gik til Vind Kirke og til Lystanlægget i Holstebro. I Vind havde lærerinden nogle bekendte der serverede saftevand og kager for os. I Holstebro besøgte vi bl.a. legepladsen i Lystanlægget.

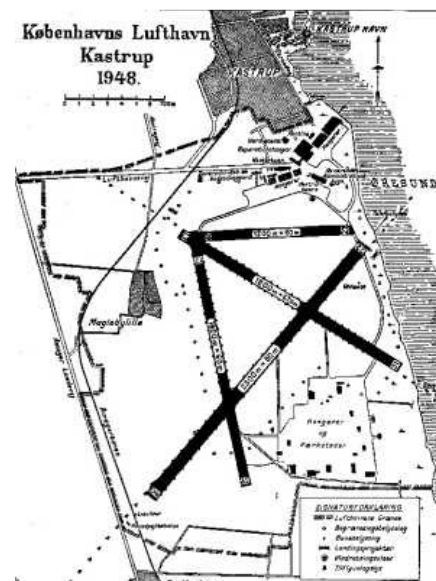
Den næste udflugt jeg husker, var det år jeg kom i den store klasse. Vi kørte med bus til Vesterhavet hvor vi besøgte Ferring Badehotel, Bovbjerg Fyr, Slusen i Thorsminde og Vedersø kirke.

Sidst og ikke mindst husker jeg den sidste udflugt jeg var med på. Udflugten gik til København og gik over 3 eller 4 dage. Rejsen frem og tilbage var med tog. Vi overnattede på et skolehjem i Hellerup, og vi besøgte bl.a. Tuborg, Grundtvigskirken, Rundetårn, Christiansborg, Københavns Lufthavn, Tøjhusmuseet, Zoologisk Have og Danmarks Akvarium. En aften var vi hos Cirkus Schumann i Cirkusbygningen og en aften i Tivoli. Derud over var vi på tur med både Sporvogne, Troljebus (El-bus) og S-tog.

Troljebus

Besøget i Grundtvigskirken fandt jeg meget interessant. Jeg var vist den eneste i klassen der fandt interesse for dette fantastiske bygningsværk. I hvert fald havde jeg svært ved at løsrive mig. Pludselig kom en af de medfølgende guide løbede for at hente mig inde i kirken, hvor jeg åbenbart gik alene rundt. Jeg havde ikke opdaget at alle klassekammeraterne var gået. Næsten det samme skete under besøget i Københavns Lufthavn i Kastrup. Fra en udsigtsplatform var der et godt udsyn over hele lufthavnsområdet, der dengang var væsentlig mindre end i dag. Jeg var igen meget optaget af de store 4 motorers propel passagermaskiner der landede og startede på lufthavnens baner. Pludselig opdager jeg

Sådan så lufthavnen ud i 1958

at klassekammeraterne er væk og jeg er helt alene. Lynhurtigt breder panikken sig. Jeg forsøger at lokalisere kammeraterne ved at løbe den samme vej tilbage, som vi kom af. Fremme ved busholdepladsen får jeg øje på klassen og smutter ind i flokken, som om jeg havde været der hele tiden.

Rejsen hjem husker jeg også som noget specielt. Fra Skolehjemmet havde vi fået en ulækker madpakke, men mågerne der fulgte Storebæltsfærgen spiste den nu med velbehag.

Turen hjem gik også med toget. Først kørte vi med et bumletog til Korsør. Så med færgen til

Damplokomotiv Litra R. Topfart 100 km./t.

Nyborg, og derfra gik det med ekspresttog resten af vejen. eksprestotog blev trukket af et stort damplokomotiv, og jeg var meget betaget af denne fantastiske maskine. Jeg tror at jeg hele vejen fra Nyborg og til Tvis hang ud af et af togvognens vinduer, for at se på lokomotivet. Vores togvogn var en af de bagerste, så når skinnerne kurvede, kunne jeg rigtig se denne fantastiske maskine. Da vi stod af på stationen i Tvis, kikkede folk underlig på mig, og først da jeg kom hjem blev jeg klar over, at jeg efter turen med hovedet ud af vinduet, var sort i hovedet som en kularbejder.

Familie forøgelse.

I 1955 kommer min anden lillebror til. Villy bliver født søndag den 7. april i hjemmet i Tvis. At mor havde været gravid var ikke noget som jeg tænkte nærmere over. Hun havde nok fortalt os, Eigil og jeg, at vi skulle have en lillebror eller søster. Da dagen oprandt, blev vi to drenge vækket meget tidlig om morgenen og sendt i pleje hos Morten og Marie Christensen. Morten var grisehandler og Marie havde en brødudsalg og slikbutik midt i Tvis by. De havde bl.a. en søn som hedder Vagn. Vagn og jeg var nogenlunde jævnaldrende og vi gik i samme klasse. Vagn omdelte Jyllands-Posten hver søndag morgen, og på denne søndag var jeg med på turen rundt i byen og nærmeste opland. Vagn havde altid masse af lommepege, et fænomen der for mig var ret så ubekendt, men på denne søndag fik jeg lidt indsigt i hvorfor. Langt de fleste abonnenter skulle afregne kontant når avisen blev leveret, og i langt de fleste tilfælde var der en overbetaling, og da regnskabet blev gjort op efter endt omdeling var der er overskud på over 10 kr. som blev delt ligelig mellem ham og mig.

En fransk DC4 lander i Københavns Lufthavn

Morten og Marie Christensen

Mit andet hjem.

På den tid havde vi i skolen otte ugers sommerferie, en uges kartoffelferie og to ugers juleferie. En stor del af mine sommerferier fra jeg var 7 til 12 år var jeg på ferie hos bedsteforældrene i Holstebro.

Feldborg rutebilen

Jeg husker endnu hvordan jeg glædede mig til at besøge mine bedsteforældre på Ingemannsvej i Holstebro. Når jeg skulle besøge dem foregik det som regel med Feldborg rutebilen. Den kom som navnet siger fra Feldborg, kørte gennem Hodsager, Tvis og til Holstebro. Et par timer senere returnerede rutebilen af samme rute til Feldborg. Vi stod på ved Tvis station og stod af ved holdepladsen på Brotorvet i Holstebro. Derfra gik vi ad Grønsgade, Vestergade, forbi den gamle markedsplads (hvor Falck stationen nu ligger), ad Beringsvej og til Ingemannsvej, en travetur på 20 – 25 min. Da rutebilen kun kørte en gang hver dag var vi engang imellem med toget, der dengang standsede i Tvis. Jeg hadede den tur med toget, for jeg var

hunderød når vi kørte gennem viadukten under Herningvej. Egentlig ved jeg ikke hvorfor, men jeg var som barn skrækkelig mørkerød, så den pludselige mørke i viadukten skræmte mig. Når vi var med toget stod vi af ved Sønderport station. Derfra skulle vi gå ad Sparetoft til Helgolandsgade og igen ad Boldhusgade til Åglimt og Vestergade, og det var for mig en frygtelig tur, for vi skulle over Storeåen ad en lille spinkel og smal gangbro mellem Boldhusgade og Åglimt. Jeg var skrækslagen for at skulle over denne bro, for i mine øjne (eller var det fantasien) så den ud til at kunne styrte sammen når som helst. Når min mor, far og Eigil var over broen stod jeg tilbage for at tage mod til, at løbe over alt hvad jeg kunne. Både togturen og turen over broen var et sandt helvede, men jeg fik blot den besked at jeg var en tøsedreng og at jeg bare skulle tage mig sammen. Vi skriver nu 2008 og broen står der endnu, men jeg tror ikke jeg nogensinde, i min voksne tid har passeret denne bro.

Hos mine bedsteforældre på Ingemannsvej var et herligt sted at være, med masse af oplevelser, det var nærmest det rene slaraffenland. Tænk, min bedstemor gik hver formiddag ud på trappen og råbte sin bestilling til mælkemanden, når han kom forbi med hestevogn. Bestillingen blev så leveret i køkkenet. Min bedstefar gik til købmanden med en seddel fra bedstemor, og en times tid efter, kom cykelbuddet med varerne og bar dem helt ind i køkkenet. Min bedstefar havde to store haver, foruden haven omkring huset. Den ene, var en kolonihave der lå på Bisgårdmark, ca. 5 minutters gang derfra, og den anden lå på en grund lige ved siden af huset. Jeg tænkte ikke over det dengang, men det har sikkert været et ikke uvæsentligt grundlag for familiens levestandard. Der var to fætre, Svend og Henning og kusine Else, og i nabohuset boede Arne og Henning, så der var masser af muligheder for leg og underholdning. Arne Dyremose blev, senere i livet, professionel fodboldspiller i bl.a. AaB og Henning Dyremose blev finansminister og TDC direktør. Svend der senere i livet blev uddannet Frisør og i mange år drev en salon i Vinderup, gik daglig med Holstebro Dagblad i Sønderparken. Jeg var tit med på turen, og fik lov at levere aviser i nogle af opgangene. Jeg tror nu nok at Svend udsøgte ”mine” opgange, for der skulle næsten altid leveres aviser på 2. sal også, men det betød ikke noget for mig. Det hele fik dog en brat ende, da jeg en dag kom til at levere en avis til lejligheden til højre, hvor det skulle have været til venstre. Svend fik en klage fra abonnenten, og jeg tror også at han blev trukket en krone i lønnen. Året efter husker jeg at fætter Henning havde en avisrute i Nørregade med Dagbladet, hvor jeg også var med. Her mødtes han med Henning Dyremose i MV porten. Henning Dyremose var avisbud for Amtsbladet. De udvekslede så aviser, således at de ikke behøvede at gå efter hinanden, men kunne omdele begge aviser i hver sin ende af gaden. Som jeg husker det, var jeg altid med i kredsen, både inde og ude.

Dog husker jeg en enkel detalje hvor det kneb gevaldigt. Jeg var der også i juleferien. Min farbror Gunnar arbejdede dengang på Holstebro svineslagteri, og op mod jul var der juletræsfest, for de ansattes børn, på slagteriet. Da de alle tre kom hjem med kæmpe slikposer, insisterede min bedstemor på, at de skulle dele med mig. Da var min tilstedeværelse ikke populær.

Jeg husker dog en enkel dårlig oplevelse. En sommer var jeg med fætter Henning og Henning Dyremose i Friluftsbadet. Jeg var altid lidt forsigtig med nye og ukendte aktiviteter, så jeg var nok lidt længe om at komme i vandet. Fra bassinkanten fik jeg et kraftigt skub i ryggen og røg i vandet på et sted hvor jeg ikke kunne bunde. Svømning var for mig et ukendt fænomen, så hvordan jeg kom op ved jeg ikke præcis. Kun husker jeg at der sad en opsynsmand hug over mig, og at jeg lå i græsset lidt fra bassinet. Han skældte ud på drengene, der lovede aldrig mere at skubbe nogen i vandet. Siden har jeg aldrig været i Friluftsbadet eller i en Svømmehal.

Omkring 1955 flytter mine bedsteforældre fra Ingemannsvej til Sønderlandsgade i Holstebro, hvor de lejer et lille hus i gården i nr. 7 (Nu er der P-plads til Kvickly). Farbror Gunnar havde fundet sig en ny kone, Johanne som han gifter sig med. Efter brylluppet flytter Johanne naturligvis ind i huset på Ingemanns vej, hvor mine bedsteforældre så kommer lidt i vejen. Jeg kommer dog stadig hos dem i ferierne. I Sønderlandsgade har jeg ingen kontakt til jævnaldrende, men bruger i stedet meget tid sammen med min bedstemor. Det er omkring den tid jeg får lært at spille whist, lægge kabale og løse kryds og tværs opgaver. Det er også i de år min bedstemor fortæller mig, at jeg, når hun og bedstefar ikke er mere, skal arve Bornholmeruret og servante skabet.

Min bedstemor dør i 1957 og blev begravet på Viborgvejs Kirkegård Nord. Jeg havde et meget nært forhold til min bedstemor, så hendes død var et hårdt slag og et stort tab der ramte mig med voldsom kraft. Jeg var 12 år og ville gerne følge min bedstemor til hendes sidste hvilested, men det kunne ifølge min mor ikke lade sig gøre, for begravelse var ikke for børn, og sådan var det. Jeg husker endnu dette efterår. Der var regn og storm, men det forhindrede mig ikke i mindst en gang om ugen at cykle fra Tvis til kirkegården på Viborgvej i Holstebro, hvor jeg tilbragte en halv times tid ved graven, inden turen igen gik mod Tvis. Mine forældre vidste ikke noget om disse ture, og jeg har aldrig nævnt det for dem. Bortset fra vinterperioder fortsatte mine jævnlige besøg, indtil min bedstefar døde i 1963. Efter hans begravelse ophørte mine besøg helt, for nu lå bedstemor ikke mere alene, men havde bedstefar hos sig. Efter min bedstefars død bliver indboet solgt til et firma der rydder dødsboer. Dog forbliver enkelte effekter i familien, og mine forældre får Bornholmeruret. Jeg nævner dog aldrig bedstemors ønske, om at jeg skulle arve dette ur, og dette har jeg dog ofte fortrudt siden.

Med far på arbejde.

Da skolen på den tid tit slutter kl. 13 er der masse af tid til andre aktiviteter resten af dagen. Lektier efter skoletid har jeg sjældent kendt til, for jeg klarede det meste i skoletiden.

Efter skoletid kører jeg tit med far, i hans Bedford, efter foderstoffer og gødning i Struer. En gang imellem er jeg også med efter cement i Nørresundby og i Søby efter brunkul.

Når vi hentede gødning eller foderstoffer, kørte vi det som regel direkte ud til landmændene, og efterhånden er jeg blevet så stor at jeg kan sætte sækkene til kanten af ladet, hvor far så kan tage dem på ryggen og bære dem ind under tag hos

Far med sin elskede Bedford

landmanden. Kun når det er 100 kg. kornsække måtte jeg melde pas.

Jeg husker specielt når vi hentede gødning direkte fra udskibning, og når far skulle køre bilen til skibsrampen, skulle han altid tæt på kaj kanten. Jeg var skrækslagen for at bremserne på lastbilen skulle svigte, så jeg steg ud af bilen indtil han var på plads ved rampen.

Vinter med masse af sne.

Sådan husker de fleste deres barndoms vintre. Det må der dog have været. Jeg husker en vinter hvor sneen lå højt, og tilkørselsvejene til Tvis var total lukket til. Fra hvert hus i byen skulle der så stille en mand til snerydning. Mændene gravede sig gennem snemasserne, med skovle og hvad der ellers skulle bruges. Jeg husker at Skautrupvej, langs sportspladsen (hvor der nu er spejder hus) var siderne af sne langs vejen så høje, at jeg dengang ikke kunne se over dem.

De vintre hvor der var sne havde vi en herlig kælkebakke, der lå lidt uden for byen ad Smedegårdvej. Her skrånede marken ned mod Halgård bæk. Når sneen var rigtig god var det ikke sjældent, at det endte med våde sokker og bukser, når kælken endte i bækken.

Af uransagelige grunde blev det her, hvor barndommens kælkebakke var, at jeg sluttede min arbejdskarriere som Vicevært hos Actona Company. Denne virksomhed er skudt op i udkanten af byen, på marken umiddelbart ovenfor. Datidens kælkebakke blev en del af Actona grunden.

På den anden side af byen, på Hedegårds marker, ved Vogtehus nr. 7 på Lille Uhlundvej stod der som regel altid vand på marken om vinteren. Når frosten tog fat blev der en formidabel skøjtebane. Her kom hele byens unger med deres skøjter, der så blev spændt fast på gummistøvlerne. Af og til kom der også voksne med specielle støvler med faste skøjter. Det var virkelig avanceret.

Vor skolevej var et kapitel for sig om vinteren. Eller rettere når tøvejret satte ind. Den sammenkørte sne blev så spejlglat, at det nærmest var forbundet med livsfare at færdes på. At ingen kom alvorlig til skade er mig i dag en gåde. Det var jo bare vejen hvor byens unger cyklede til skole. At gruse der, var da spild af penge og tid.

Cykel ferier.

I årene efter bedstemors død, tilbringer jeg ferierne hos min fætter Jørgen, moster Anne og onkel Søren i Trabjerg. Jørgen er godt 2 år ældre end mig, hvilket gør at jeg ser voldsom op til ham. I vore barndomsår har han også altid stået som min beskytter når vi var sammen. Når jeg, om sommeren var hos dem, husker jeg vore næsten daglige badeture til Borbjerg Møllesø. I weekenderne cyklede vi til stranden i Hanbjerg for at bade i Limfjorden. Jeg var ellers ikke meget for vand der gik mig højere end til knæerne, men når Jørgen var der havde jeg ingen problemer med det.

Engang en sommer skulle jeg til Trabjerg og skulle cykle turen alene for første gang. For at hjælpe skulle Jørgen så cykle mig i møde, men nu var der bare det, at turen for mig var noget længere end forventet, og samtidig havde jeg ikke helt styr på hvilken vej jeg skulle med til venstre fra Viborgvej. Det blev til, at jeg drejede fra en vej for tidligt og endte i Borbjerg, men jeg var dog kvik nok til, derfra at følge skiltene mod Skave, og efter 2-3 km. genkendte jeg vejen til mosters gård. Velankommet blev jeg dog forhørt om hvor Jørgen var. Han dukkede op en times tid efter, godt træt af mig, for han var cyklet helt til Mejrup før han vendte om, i den tro at jeg ikke kom. Moster Anne og Søren mente vi var kørt forbi hinanden ude på landevejen. Jeg fik dog aldrig fortalt dem at det var mig der kørte forkert.

I sommeren 1956 er jeg på den første cykelferie sammen med min fætter Jørgen. Vi cyklede til Vognslund lidt vest for Ølgod. Der boede vores moster Tinne og onkel Gunner. Der var også vores fætter Bendt og fætter Vagn, der var noget yngre end os andre tre. Jørgen, Bent og jeg var mere på linie med hinanden. Med omdrejningspunktet hos vore bedsteforældre i Tvis, havde vi tre en del kontakt med hinanden i vor barndom.

I sommeren året efter blev cyklerne igen fundet frem. Turen gik i denne sommerferie, igen sammen med fætter Jørgen, til Bramming. Her boede vores moster Alma og hendes mand onkel Henry. Vi var der i 2-3 dage inden vi fortsatte turen mod Helnæs på Sydfyn. Her besøgte vi morbror Kjeld og hans kone tante Anny. Kjeld og Anny talte syngende fynsk, og da vi havde været der i en 3-4 dage begyndte jeg så småt at forstå lidt af deres sprog. På denne tur stødte fætter Bendt og en kammerat til, efter et par dage. Jeg mener vi var hos dem i 6-8 dage før turen gik hjemad mod Tvis. Velforsynet med en god madpakke fra Anny gik turen nordover. Fra Helnæs og til Lillebæltsbroen fulgte vi med Bendt og hans kammerat. Derfra fortsatte Jørgen og jeg alene, og det var en meget lang tur på over 180 km. Vi nåede Tvis sent om aftenen, efter at have været undervejs i 8-9 timer, godt trætte og nok også godt ømme bagi.

Jernbanen.

Jernbanen gennem Tvis var for mig en kapitel helt for sig selv. Som beskrevet tidligere var jeg ikke så glad for disse ildsprudende maskiner af damplokomotiver. Det havde dog ændret sig total da jeg i den skolepligtige alder. Da jeg var dreng, var der til tider en livlig aktivitet på stationen i Tvis. Næsten alle tog gennem byen standsede ved stationen. Kun lyntog til og fra København kørte igennem byen uden at standse.

To gange om dagen drønedede dette røde lyn forbi stationen med en fart af 80 km. /t. Når jeg havde mulighed for det, var jeg fast tilskuere til dette syn.

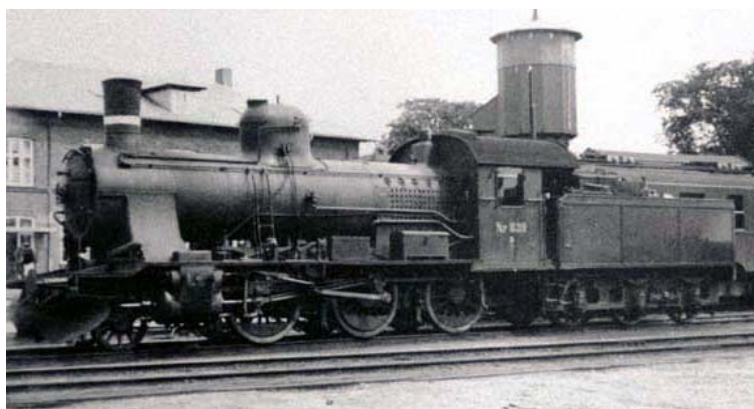
Ellers var det damplokomotiverne der fascinerede mig. Daglig kom der flere tog der var trukket af damplokomotiver, og

tit skulle der rangeres godsvogne fra og til toget. Kartoffelcentralen Sajyka sendte i højsæsonen daglig fuldt lastede godsvogne af sted. Brugsen og Fodderstoffene fik også forsyningen med banen, og i november var det juletræer der blev lastet til Tyskland. Alt dette fulgte jeg intens på nærmeste hold. Tvis Station havde et hovedspor, et vigespor og et ladespor. Ladesporet var det yderste spor der løb næsten i fuld længde mellem bommene ved Hovedgaden, hen forbi Sajyka og til bommene

Lyntog anno 1955

ved Prins Burisvej. Når togene kom ind på stationen blev lokomotivet koblet fra. Derefter kørte det ud af sporet, forbi sporskiftet. En medhjælper løb langs sporet og skiftede manuelt skiftesporet så lokomotivet nu kunne komme tilbage og ind på ladesporet hvor godsvognene stod til afhentning.

Damplokomotiv Litra D af den type der kom til Tvis

Vognene blev koblet på lokomotivet, der igen kørte ud på

hovedsporet, sporskiftet blev igen ændret så lokomotiv og vogne kunne mødes med resten af toget. Når vognene var koblet på toget, blev vogne der skulle sættes af på ladesporet koblet fra og proceduren gentaget, nu med de hentede godsvogne imellem lokomotiv og de vogne der skulle sættes af. Når så sporskiftet var sat rigtig, satte lokomotivet vognene i fart og bremsede så op før sporskiftet, så vognene løb så alene ind på ladesporet. Sporskiftet blev igen sat tilbage på hovedsporet og toget kunne nu samles og var klar til afgang. Når lokomotivet satte toget i gang var det med røg og damp buldrende op gennem skorstenen. Det var et fantastisk skue som jeg aldrig fandt kedelig.

På stationen hed forstanderen Asboe, en lille adstadig mand, omgærdet med stor respekt om. Derudover var der to medhjælpere. Jeg husker kun navnet på den ene, Peder Jensen, også kaldet Peder Værk. Når han var på stationen fik jeg lov til at hejse og sænke bommene når togene skulle rangere med vogne. Det skete med et stort håndsving på en stander på perronen, og derfra løb en vire ud til bommene hvor et gear trak bommene op og ned. Ved sådanne rangeringer skulle bommene sænkes og hæves op til otte gange.

Vigesporet blev brugt når et tog fra Herning skulle krydse et tog fra Holstebro. Det medførte ekstra travlhed på stationen. Det først ankomne tog blev sendt ind på vigesporet, og når så det sidst ankomne tog, der kom ind på hovedsporet gjorde holdt, skulle det første tog sendes af sted for at der var fri adgang til perronen ved hovedsporet.

Tvis Station

Debut på arbejdsmarkedet.

Min tid på arbejdsmarkedet begyndte da jeg var fyldt 12 år. Det var jo så sundt at bestille noget, og mine bedsteforældre i Tvis havde gård og brug for billig arbejdskraft. Efter skolen var det hurtigt hjem, omklædning og på cyklen af sted til Nr. Skautrup som gården hedder.

Det var på den tid, jeg af og til tog turen omkring kirkegården i Holstebro, før jeg mødte på gården. Somme tider brugte jeg en undskyldning om, at jeg havde haft eftersidning i skolen. Om nogen kontrollerede dette ved jeg ikke, men jeg hørte aldrig noget for det.

Kornet køres i lade

På gården travede jeg så, om foråret agre op og agre ned efter et spand jyske heste, der trak en harve eller lign. Senere skulle der hakkes roe, hakkes mellem kartoflerne i rækker så lange som et ondt år. Knap var sommeren begyndt før der skulle høstes, sættes korn neg sammen i travler, og efter en uges tid skulle negene køres i lade. Det var altid mig der skulle lægge læsset, mens det enten var min bedstefar, min morbror Henry eller karlen der forkede negene op på læsset til mig. Det er i øvrigt det eneste min

bedstefar nogensinde har rost mig for. Hjemme i laden var det næsten altid ham der forkede negene af til kvinderne i korngulvet. ”Når du har lagt læsset ved jeg præcis hvordan negene ligger, og de ligger ens hver gang.” En ros jeg aldrig har glemt, men på den anden side var der ikke så meget ros at huske på.

Sidst på sommeren skulle der samles kartofler og til sidst skulle roerne tages op og køres i kuler. Alle dage sluttede med at hente køerne ind, fodre kalve og hjælpe til med malkningen inden aftensmaden kunne indtages ved 18:30 tiden. Sådanne dage er der ikke plads til meget spræl efter arbejdstid.

Mærkeligt nok husker jeg ikke, at jeg så meget som fik en krone for besværet. Men mine forældre har sikkert fået lidt hjælp i form af kød, kartofler og andet til familiens middagsbord.

Året efter da jeg var 13 år fik jeg fra tidlig forår job efter skoletid hos Holger Lauersen. Holger havde en lille ejendom på Smedegårdsvej, lige uden for byen. Lønnen blev aftalt til 200.- kr. plus kost i halvdelen af dagen, for hele sommeren. I skoleferien var jeg der hele dagen. Da jeg om efteråret fik udbetalt den formidable løn, købte jeg mit første armbåndsur for 100.- kr. og resten blev sat på en bankbog. Jeg tjente dog lidt lommepenge ekstra hos Holger. Ca. en gang om ugen slog jeg græsplænen om aftenen for 2.- kr. pr. gang. I løbet af sommeren blev stalden bygget om. Dette foregik mest om aftenen hvor der kom to muresvende fra Holstebro, og der gik jeg til hånde med forefaldende murearbejdsmandsopgaver. Det gav 2.- kr. pr. aften.

Fødselsdage og Jul.

Hvor mærkeligt det end kan lyde husker jeg ikke ret meget fra mine fødselsdage. For de fleste børn er disse højtider brændt ind i hukommelsen.

I en ret tidlig alder var jeg begyndt at samle på frimærker, og om det var til min 10 års eller 12 års fødselsdag jeg fik en lup i fødselsdagsgave, ved jeg ikke, men luppen har jeg i øvrigt stadig..

Tekno sæt

Juleaftener husker jeg lidt mere omkring. Juleaften blev for det meste tilbragt hos bedsteforældrene i Nr. Skautrup. Der var juletræet pyntet og det stod i den pæne stue. Julemaden bestod af flæskesteg med syltede æbler og kartofler. Derefter var der risalamande med mandelgave, der bestod af en marcipangris, og den blev altid vundet af en af de voksne. Efter julemiddagen blev der sunget julesalmer og danset om juletræet. Julegaver husker jeg ikke ret meget om. Mit bedste legetøj var et Tekno ingeniør sæt som jeg altid ønskede mig tilbehør til. En jul husker jeg specielt. Det år hvor jeg fik en lille Tekno el-motor der skulle have strøm fra et 6 v. batteri. El-motoren var lang tid i forvejen bestilt hjem fra postordre firmaet Sommers Magasin og gemt oven på klædeskabet i soveværelset. Da det blev juleaften havde jeg set til den indtil flere gange. En anden julegave jeg husker, var en

mekanisk motorcykel som jeg fik i en ret sen alder i min barndom, jeg har været omkring 13 år. I den alder fik mine kammerater fint tøj, og jeg husker hvor flov jeg var ved at fortælle om min julegave. Når julelysene var brændt ned blev der serveret kaffe og småkager. På sådanne aftener var der dækket op med det fine porcelæn. Vi børn måtte dog tage til takke med det daglige, ligesom vi altid blev sat til bords, enten i køkkenet eller ved et bord ved siden af hvor de voksne skulle sidde.

De år hvor vi fejrede jul hjemme, var vi hos bedsteforældrene enten juledag eller 2. juledag, og så skulle vi børn om eftermiddagen danse om juletræet, mens de voksne drak kaffe. Bortset fra julesangene var der meget stille, og jeg hadede sådanne eftermiddage, for de var altid stadset op til et niveau der lå langt fra hverdagen, og så var de så usandsynlig kedelige.

Når vi besøgte mine bedsteforældre i Holstebro i juledagene, var der anderledes gang i den, for så sad vi børn til bords med de voksne, og kunne lege hvad vi havde lyst til, uden nogen voksne blandede sig. De voksne spillede kort det meste af dagen, og snakken gik lystig.